

In de hemelse... gewesten?

Door: Nathan Johnson

Bijbelverzen komen uit de NBG-vertaling

Velen van hen die vasthouden aan de bedelingenleer, hebben de belangrijke zinsnede **in de hemelse gewesten** opgemerkt, die uitsluitend in de brieven van Paulus na de Handelingentijd voorkomt. Deze term is wat mysterieus en heeft tot veel speculatie, veronderstelling en meningsverschil geleid onder gelovigen in bedelingen. Sommigen denken dat hij verwijst naar een bovenhemels gebied, dat ver boven de gewone hemel bestaat. Anderen veronderstellen dat hij als **de hemelse wereld** zou moeten worden vertaald en dat hij verwijst naar een andere plaats dan de hemel, misschien daar waar speciaal gezegende gelovigen naartoe gaan. We zullen deze zinsnede en de betekenis ervan in dit artikel onderzoeken.

Laten we eerst alle relevante feiten opzoeken en alle plaatsen bestuderen waar deze zinsnede voorkomt in de Schrift. Dan ontdekken we dat hij alleen vermeldt staat in de brief aan de Efeziërs.

Efeziërs 1:3 ***"Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft in Christus."***

Efeziërs 1:20 ***"die Hij heeft gewrocht in Christus, door Hem uit de doden op te wekken en Hem te zetten aan zijn rechterhand in de hemelse gewesten"***

Efeziërs 2:6 ***"en heeft ons mede opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in Christus Jezus"***

Efeziërs 3:10 ***"opdat thans door middel van de gemeente aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelkleurige wijsheid Gods bekend zou worden"***

Efeziërs 6:12 ***"want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten."***

Nu zul je merken dat het woord **gewesten** (*plaatsen, regionen*) in sommige (Engelse) vertalingen schuin gedrukt staat of tussen []. Dit is de manier waarop de vertalers ons laten zien dat dit woord niet in de oorspronkelijke Griekse tekst voorkomt. De werkelijke Griekse uitdrukking die met **in de hemelse gewesten** wordt vertaald, is EN TOUS EPOURANIOS, wat letterlijk vertaald wordt met **in de hemelse**. Dit is natuurlijk geen goed Nederlands, daarom hebben de NBG-vertalers het woord **gewesten** toegevoegd.

Nu hebben sommigen voorgesteld, inclusief de Companion Bible, dat deze zinsnede zou moeten worden vertaald als: **in de hemelen**. De reden waarom zij dit voorstellen is dat het Griekse woord voor **hemelse** meervoud is. Hierdoor kwamen sommigen op de gedachte dat **in de hemelen** een

ander gebied is dan de hemel, en dat speciaal bevoorrechte gelovigen (zoals degenen die de bedelingen juist interpreteren) voor deze plaats bestemd zijn, in plaats van de gewone hemel.

Dit idee, dat in eerste instantie juist lijkt, omdat het een meervoud door een meervoud vertaalt, is in werkelijkheid fout. Dat komt omdat het woord **hemelse** een bijvoeglijk naamwoord is, geen zelfstandig naamwoord. Een bijvoeglijk naamwoord, zoals iedereen die een taal studeert zal weten, is een woord dat een zelfstandig naamwoord of een voornaamwoord bewerkt en dat deze vragen beantwoordt: "welke, welke soort, hoeveel" enz. Een bijvoeglijk naamwoord kan niet worden gebruikt als een zelfstandig naamwoord. In de uitdrukking **in de hemelen** is het woord **hemelen** echter een zelfstandig naamwoord. Waarom is dit zo? Het komt door een bepaalde truc die we hebben in de Nederlandse (en Engelse) taal.

In het Nederlands bestaat er niet zoiets als een meervoudig bijvoeglijk naamwoord. Alle bijvoeglijke naamwoorden in het Nederlands zijn enkelvoud. Bijvoorbeeld, als ik de enkelvoudige zinsnede **de zwarte hond** neem en die verander in meervoud, dan zou ik er **de zwarte honden** van maken. Ik zou er nooit **de zwarten honden** van maken. Dit zou onjuist zijn in het Nederlands en zou automatisch verkeerd klinken in onze oren. Dit geldt voor elk bijvoeglijk naamwoord dat je kunt bedenken, zoals bijvoorbeeld: **vakbekwame man** en **vakbekwame mannen**; **ronde paal** of **ronde palen**; **wekelijkse nieuwsbrief** of **wekelijkse nieuwsbrieven**, enz. In geen van deze voorbeelden is het bijvoeglijk naamwoord meervoud omdat er gewoon niet zoiets als een meervoudig bijvoeglijk naamwoord bestaat in het Nederlands.

En daarom kunnen we een klein trucje doen met onze bijvoeglijke naamwoorden. Door een bijvoeglijk naamwoord meervoud te maken, kunnen we er een zelfstandig naamwoord van maken. Bijvoorbeeld, hoewel **zwarte** een bijvoeglijk naamwoord is in de uitdrukking **de zwarte honden**, verandert de meervoudsvorm **zwarten** het in een zelfstandig naamwoord. Hoewel **vakbekwame** een bijvoeglijk naamwoord is, wordt het meervoud **vakbekwamen** een zelfstandig naamwoord. Zo zien we dat meervoudige bijvoeglijke naamwoorden in het Nederlands altijd veranderd worden in zelfstandige naamwoorden. Dit werkt omdat het Nederlands als regel alleen enkelvoudige bijvoeglijke naamwoorden heeft.

Een lesje Grieks

Als we het bijvoeglijke naamwoord **hemels** nemen en er meervoud van willen maken, ontdekken we dat er in het Nederlands geen meervoudsvorm van bestaat. Sommige Engelse vertalingen, zoals *Darby's English Translation*, geven echter wel een meervoud van het Engelse woord **heavenly**; de vertalers kozen voor: **the heavenlies**. Het bijvoeglijk naamwoord verandert door het meervoud in een zelfstandig naamwoord. In het Grieks werkt dit echter niet zo. Dit komt doordat het Grieks meerdere bijvoeglijke naamwoorden heeft! Als je in het Grieks een meervoudig zelfstandig naamwoord hebt en je wilt dit beschrijven met een bijvoeglijk naamwoord, dan moet je een meervoudig bijvoeglijk naamwoord gebruiken. Met andere woorden, in het Grieks zou je altijd **de zwarteN honden** zeggen en nooit de zwarte honden. Je zou altijd **vakbekwameN mannen**, **rondeN palen** en **wekelijkeN nieuwsbrieven** zeggen. Dit is de manier waarop het Grieks werkt en zo is het correct Grieks. En daarom werkt deze truc in het Nederlands en Engels, waarbij een bijvoeglijk naamwoord in een zelfstandig naamwoord verandert, wanneer we het meervoud maken, niet in het

Grieks! In het Grieks is een meervoudig bijvoeglijk naamwoord nog steeds een bijvoeglijk naamwoord, omdat in het Grieks bijvoeglijke naamwoorden enkelvoud én meervoud zijn! Zo kunnen **zwarten**, **vakbekwamen** en alle andere meervoudige bijvoeglijke naamwoorden in het Grieks geen zelfstandige naamwoorden zijn. Wanneer ze als bijvoeglijke naamwoorden beginnen, blijven ze bijvoeglijke naamwoorden.

Laten we nu terugkeren naar de kwestie van **de hemelse gewesten**. Zoals ik al zei, het woord **gewesten** komt niet voor in het Grieks. Het enige wat we in het Grieks hebben is een meervoudig bijvoeglijk naamwoord. Dit bijvoeglijk naamwoord hebben de NBG-vertalers weergegeven met **hemelse** en sommige geleerden zijn tegenwoordig van mening dat het met **hemelen** zou moeten worden vertaald (**hemelsen** is geen goed Nederlands). Dit zou technisch correct zijn, aangezien het woord in het Grieks meervoud is. Er is echter een groot probleem bij het vertalen naar het Nederlands op deze manier. Onthoud, in het Nederlands bestaat er niet zoiets als een meervoudig bijvoeglijk naamwoord. Dus, als we EPOURANIOS vertalen met **hemelen**, verandert onze Nederlandse brein automatisch het meervoudig bijvoeglijk naamwoord in een zelfstandig naamwoord. In het Grieks verandert een meervoudig bijvoeglijk naamwoord niet in een zelfstandig naamwoord. Een meervoudig bijvoeglijk naamwoord is nog steeds een bijvoeglijk naamwoord! Daarom kan **hemelen** dus niet op zichzelf staan en vraagt het om een zelfstandig naamwoord dat het kan bewerken.

Zo zien we dat het vertalen van EPOURANIOS door **hemelen** een verkeerde vertaling is, niet omdat het technisch onjuist is, maar vanwege deze truc die we in het Nederlands hebben, waarmee meervoudig bijvoeglijke naamwoorden omgezet worden in zelfstandige naamwoorden, en die niet naar het Grieks overgezet kan worden. Griekse hersens zouden bij **hemelen** nooit denken aan een zelfstandig naamwoord dat een omgeving beschrijft. Dat zou net zo belachelijk klinken als wanneer men aan ons zou vragen wat voor een soort plaats met **hemelse** wordt bedoeld! Alhoewel dit woord technisch meervoud is, moet het als **hemelse** in het Nederlands worden vertaald, omdat dit de enige manier is om een woord te vertalen in een taal die geen meervoudig bijvoeglijke naamwoorden kent.

De stijlfiguur ellips

We zijn weer terug bij de zinsnede **in de hemelse** die nog steeds nergens op slaat. Dat komt doordat deze uitdrukking de stijlfiguur **ellips** bevat, dat is "een opzettelijke weglating van een of meerdere woorden in een zin, waarbij het ontbrekende deel uit de context achterhaald kan worden."

Ik geef een voorbeeld. Een broertje zeurt: "Ik wil een ijsje zoals Susie!" Als we naar deze zin kijken zoals het er staat, dan zegt dit broertje dat hij een ijsje wil, dat in essentie precies lijkt op zijn zus Susie! Natuurlijk is dit niet wat hij bedoelt. Hij wil geen ijsje dat op zijn zus lijkt! Maar dit is technisch wat hij zei. Ons Nederlandse brein zou dit echter onmiddellijk verwerpen. We snappen direct dat deze jongen niet iets wil eten dat op zijn zus lijkt. Zo interpreteren onze gedachten de zin op basis van de context. We beseffen al gauw dat het meest waarschijnlijke wat deze jongen wil hebben een ijsje is. Dan interpreteren onze hersens de zin als een tweede zin: "Ik wil een ijsje zoals Susie's ijsje!" Dit is wat de jongen eigenlijk bedoelde. En door een paar mentale gymnastiekoefeningen, waarvan we ons niet eens bewust zijn, is dit hoe onze hersens de zin interpreteren. Die tweede zin zou zelfs

niet eens bewust in onze gedachten komen. We zouden gewoon onmiddellijk weten dat dit is wat het broertje bedoelt.

Veronderstel nu eens dat je deze zin in een andere taal vertaalt. Dit soort ellipsen komt vaak voor in het Nederlands en we weten automatisch wat het broertje wil. Veronderstel ook dat ellipsen van dit type ongewoon zijn in de taal waarin we de zin vertalen. Dus, als we deze zin woord voor woord vertalen, dan zou iemand voor wie de vreemde taal zijn moedertaal is, horen: "Ik wil een ijsje zoals Susie!" en hij zou het interpreteren op een manier zoals wij dat in het Nederlands nooit zouden doen, namelijk dat het jongetje een ijsje wil dat lijkt op zijn zusje. De vreemde talenspreker zou hopeloos in de war zijn en hij zou zich afvragen wat het broertje in vredesnaam bedoelde.

Hier zien we de moeilijkheid om ellipsen in andere talen te vertalen. In alle talen komen ellipsen voor, maar ze verschillen in de manier van toepassing in een zin. In het Grieks is het bijvoorbeeld gebruikelijk om het woordje *is* van het werkwoord *zijn* tot een ellips te maken. In het Grieks zou je kunnen zeggen: "Het boek rood" in plaats van: "Het boek is rood". Dit zou goed Grieks zijn. In het Nederlands laten we echter nooit het woordje *is* weg en om deze zin correct te vertalen, zouden we dus de ellips in onze vertaling moeten toevoegen en er van maken: "Het boek is rood." Dit komt vaak voor bij het vertalen van ellipsen in andere talen. We moeten dan de ontbrekende woorden toevoegen.

Hoewel dit in eerste instantie nogal moeilijk lijkt, wordt het ons makkelijk gemaakt door het feit dat de toe te voegen woorden meestal in de context staan. Bijvoorbeeld, het broertje had al het woord *ijsje* gebruikt en het toevoegen van de ellips na Susie wordt makkelijk gemaakt door het feit dat het ontbrekende woord al in de zin staat. Zo zien we dat ellipsen zoals "Niemand rijdt zoals Jaap" makkelijk te vinden zijn uit woorden die al in de zin voorkomen: "Niemand rijdt zoals Jaap RIJDT."

En zo komen we dan weer terug bij de zinsnede *in de hemelse*. Dit is duidelijk een ellips, omdat het zelfstandig naamwoord dat door *hemelse* bewerkt wordt ontbreekt. We moeten erachter komen welk woord moet worden toegevoegd om de ellips te voltooien. De NBG-vertalers hebben het woord *gewesten* toegevoegd. Eén ding is juist en dat is dat ze het zelfstandig naamwoord meervoud hebben gemaakt. We weten dat dit moet gebeuren omdat het woord *hemelse* meervoud is en dus aangeeft dat het zelfstandig naamwoord ook meervoud is. Ze hebben echter het woord *gewesten* niet uit de context verkregen. Deze vertalers hebben aangenomen dat de hemel altijd een plaats is, en dus gaan ze ervan uit dat *hemelse* hier plaatsen/gewesten moet beschrijven. Er is echter niets in de context dat aangeeft dat dit woord moet worden toegevoegd en daarom moeten we ons afvragen of dit een correcte weergave van de ellips is of niet.

Betekenis van het woord hemel

We moeten terugkeren naar de fundamentele betekenis van *de hemel*. Hemel is een woord dat betekent *opgeheven* of *verheven*. In het Engels komt *heaven* van *to heave* en dat betekent: opheffen, omhoog brengen. Wij kennen het woord *ophemelen*, dat betekent *hoog prijzen*. De plaats hemel is dus een verheven plaats. Echter, de plaats genaamd hemel is niet het enige waarvan wordt gezegd dat het opgeheven of verheven is. In Daniël 4 kunnen we bijvoorbeeld zien dat dit woord gebruikt wordt om God te beschrijven. Want we zien in het laatste gedeelte van vers 25 dat Daniël

tegen Nebukadnessar zegt: **"en u door de dauw des hemels laten bevochtigen; en zeven tijden zullen over u voorbijgaan, totdat gij erkent, dat de Allerhoogste macht heeft over het koningschap der mensen en dat geeft aan wie Hij wil."** En dan in vers 26 zegt hij: **"Dat men echter zeide de wortelstomp van de boom te laten staan, betekent: uw koningschap zal bestendig zijn van het ogenblik af, dat gij erkent, dat de hemel de heerschappij heeft."** Zo spreekt hij in één adem van de macht van de Allerhoogste en in het volgende vers spreekt hij van de heerschappij van de hemel, waaruit blijkt dat in deze context de woorden **Allerhoogste** en **hemel** hetzelfde betekenen. Want inderdaad is God verheven boven alle anderen en het woord **hemel** is zeker van toepassing op Hem!

Zo zien we dat het woord **hemel** niet alleen van toepassing kan zijn op plaatsen maar ook op personen. Dit geeft ons een idee hoe we met deze ellips **in de hemelse** moeten omgaan. Maar we moeten het woordje **in** ook onderzoeken. In het Grieks is dit het woordje EN, en dat betekent **in**. Denk aan een cirkel, waarbij alle punten binnen de cirkel EN zijn. **In** is vaak een goede vertaling. Bij gebruik met een meervoudig zelfstandig naamwoord kan dit woord echter ook met **onder** of **te midden van** vertaald worden.

Laten we nu terugkeren naar ons eerste vers met de uitdrukking **in de hemelse**.

Efeziërs 1:3 **"Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft in Christus."**

We gaan de woorden of begrippen in deze zin onderzoeken die kunnen worden gebruikt om de ellips te leveren. **Zegen, God, Vader, Heer Jezus Christus (of Christus) en ons**. Nu kunnen we snel **zegen** elimineren, omdat **met allerlei geestelijke zegen onder de hemelse zegeningen** nergens op slaat. En omdat we deze zegeningen hebben **in Christus**, slaat het ook nergens op om deze te hebben **in de hemelse Christus of God of Vader**. Blijft over het woord **ons**. Wat zijn wij? We zijn mensen, menselijke wezens of wezens in generieke zin. En zo vinden we, volgens mij, het woord dat de ellips levert: **Die ons met allerlei geestelijke zegen onder de hemelse wezens gezegend heeft in Christus**. Wij zijn gezegend samen met degenen die de meest verheven wezens in Christus zijn. Onze zegeningen zijn die welke de meest vereerde of verheven wezens zullen ontvangen! Dit is, volgens mij, de meest zinvolle en contextueel steekhoudende manier om deze ellips te verschaffen.

Laten we verdergaan met de overige passages en kijken of een dergelijk woord zou passen om de ellips te leveren.

Efeziërs 1:20 **"die Hij heeft gewrocht in Christus, door Hem uit de doden op te wekken en Hem te zetten aan zijn rechterhand in de hemelse gewesten"**

...en Hem te zetten aan zijn rechterhand te midden van de hemelse wezens zou zeker geschikt zijn als ellips. In dit vers hebben we echter niet alleen wezens in de context, maar ook **gezetten**. Daarom zou **...en Hem te zetten aan zijn rechterhand te midden van de hemelse zetels** ook een bruikbare mogelijkheid zijn als ellips. In ieder geval is het concept in feite hetzelfde, óf Christus zit te midden van de meest verheven wezens, óf Hij zit te midden van de meest verheven zetels. De gedachte is in ieder geval dat Zijn positie de hoogste is!

Efeziërs 2:6 **"en heeft ons mede opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in Christus Jezus"**

Ook hier zijn de woorden **ons** (we zijn wezens) en **plaats gegeven** (in de betekenis van **gezeteld zijn**) in de context aanwezig. Zo hebben we dus een plaats onder de meest verheven wezens of onder de meest verheven zetels.

Efeziërs 3:10 **"opdat thans door middel van de gemeente aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelkleurige wijsheid Gods bekend zou worden"**

De overheden en de machten zijn hemelse wezens. We hebben hier dus geen enkele moeite om in de ellips te voorzien met **de overheden en de machten onder de hemelse wezens**. Zij zijn ook autoriteiten, en dus zou het idee van **onder de hemelse autoriteiten** (of zetels) in deze context ook niet vreemd zijn.

Efeziërs 6:12 **"want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten."**

Nogmaals, **overheden, machten, wereldbeheersers** en **boze geesten** zijn allemaal wezens, en verschaffen zo de ellips, omdat **boze geesten onder de hemelse wezens** ook hier prima past. Maar, nogmaals, dit zijn autoriteiten of **zetels** en daarom zou **onder de hemelse autoriteiten** hier net zo goed kunnen.

Daarom geloof ik dat de uitdrukking **in de hemelse** niets te maken heeft met plaatsen. De context lijkt altijd verheven of machtige wezens te zijn, en daarom geloof ik dat we moeten denken aan autoriteiten. Dit is waar de Heer [door Paulus] het over had, toen Hij de zinsnede **in de hemelse** gebruikte. Het heeft niets te maken met een of andere bovenhemelse plaats die **de hemelse gewesten** genoemd wordt, want dat is een misleidende vertaling van het Grieks. In plaats daarvan moet er een ellips verschaft worden en die ellips heeft te maken met verheven wezens of verheven autoriteiten (gezagsdragers). Ik geloof dat dit de meest eerlijke benadering is van het Grieks en de meest eerlijke benadering van de waarheid.

Vertaling: Anke Pronk-Waterlander

www.pronk-stukjes.nl